

Оксана Дмитрівна РАДЧЕНКО

к.е.н., с.н.с., п.н.с., Національний науковий центр "Інститут аграрної економіки"

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4892-7764>e-mail: oxanarad@ukr.net**Іван Ярославич МАРУХНЕНКО**

аспірант, Національний науковий центр "Інститут аграрної економіки"

ORCID: <https://orcid.org/0009-0006-8568-5724>e-mail: imarukhnenko@ukr.net**СТРАХУВАННЯ ВІД ВОЄННИХ РИЗИКІВ: АНАЛІЗ НІШІ І ПРОГРАМ ДЛЯ АГРАРНОГО СЕКТОРУ**

У статті розкрито стан страхового ринку України за 2020-2025 рр. Проведене оцінювання за показниками кількості страховиків, порівняння премій та виплат, фінансових результатів та рентабельності капіталу, частки страхових премій у ВВП, які в сукупності показують рівень адаптації до викликів воєнного стану. Встановлено, що динаміка страхування за період 2020-2024 рр. характеризується зниженням довоєнних темпів, але загалом ринок не втратив потенціал, хоч його частка у ВВП знизилась із 1,08% до 0,19%. Ємність аграрного страхування оцінено за його динамікою, новаціями воєнного стану та фінансовими складниками. Проаналізовано програми агрострахування, насамперед з державною підтримкою. Визначено, що питома вага агрострахування у портфелі страховиків з 0,56% знизилась до 0,40%, обсяги послуг зменшились на 86,6%. Страхові премії з 175 млн грн у 2020 р. знизилась до 37 млн грн у 2023 р., але за два квартали 2025 року зросли до 134,3 млн грн насамперед завдяки програмам державної підтримки. Новації воєнного стану для агрострахування стосуються нормативного регулювання страхування майна та техніки, посівів та урожаю, витрат виробництва, компенсації воєнних ризиків, застосування ІТ, вимог до страховиків тощо. Одержані результати сприятимуть вдосконаленню методичного забезпечення розвитку аграрного страхування України з метою зниження його ризиковості, реалізації відновлення і сталого розвитку.

Ключові слова: агрострахування, програми, державна підтримка, воєнні ризики, страховий ринок

ВСТУП

Воєнні ризики докорінно змінили систему страхування. Безпрецедентні виклики спричинили відповідні реакції в частині страхових механізмів, інструментів та програм як для страховиків, так і для бізнесу. Із введенням воєнного стану страховий ринок значно знизив активність. Проте збереження економічної активності потребує реалістичного оцінювання наявних і можливих втрат і ризиків та механізмів їх упередження. Особливо це стосується аграрного сектору, де формується продовольча безпека держави.

Суттєве підвищення ризиків агросектору, пов'язаних з воєнними діями, їх масовий характер, супроводжується значними фінансовими викликами, які страховий ринок вирішити самостійно неспроможний. Відсутність цілісної багатосторонньої Стратегії відбудови та розвитку аграрного сектору ще більше ускладнює проблему, тому що навіть у довоєнний період система аграрного страхування носила епізодичний характер та опиралась переважно на поодинокі програми страхування з державною підтримкою.

Враховуючи це, більшість страхових компаній (СК), що працюють в аграрному секторі, переглянули умови страхування, включаючи збільшення вартості полісів та виключення певних ризиків, таких як ризик загибелі майна через бойові дії або мінування території. Це спричинило зниження обсягів аграрної ніші страхового ринку. Для вирівнювання і врегулювання ситуації держава намагається компенсувати вплив факторів воєнного часу, пропонуючи вдосконалені та нові фінансові інструменти.

Дослідники, зокрема О. Віленчук, А. Савицька [2] проаналізували сучасні тренди розвитку загальноєвропейського ринку аграрного страхування, їх можливості та перспективи застосування для України; Н. Гераси-

менко [3] оцінено роль агрострахування як потенціалу для сталого розвитку галузі; О. Грицина та ін. [4] дослідили страхування аграрного сектору України в час війни; О. Калівошко [5] узагальнено діяльність СК на фінансово-кредитному ринку України; Л. Чвертко, О. Вінницька [10] описали тенденції розвитку страхового ринку України в умовах економічної невизначеності; Л. Тулуш, О. Прокопчук [14] систематизували особливості аграрного страхування тощо.

Згідно зі звітом Consegic Business Intelligence, як повідомляє Forinsurer [12], глобальний ринок сільськогосподарського страхування очікує зростання з 2023 р. до 2030 р. на 7,1 %, до обсягу \$ 65,7 млрд. В цих умовах Україні необхідно задіяти всі фінансові механізми для відбудови економіки, здійснити інтеграцію у глобальну продовольчу систему, тому наукове узагальнення страхового ринку для аграрного сектору є актуальним.

МЕТА роботи – дослідження особливостей страхування від воєнних ризиків для аграрного сектору. Завданням є: оцінювання поточного стану страхового ринку, визначення особливостей страхового захисту аграрного сектору, систематизація ризиків від воєнних дій і аналіз програм сільськогосподарського страхування з метою зниження ризиковості та сприяння відновленню і сталому розвитку.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

У статті застосовано загальнонаукові методи: монографічний – в узагальненні доробок учених за цією проблемою, системний – для вибору показників діяльності страхового ринку, аналіз – в оцінюванні діючих страхових продуктів та програм, статистичні методи, табличне і графічне узагальнення – в оцінюванні стану страхових послуг для аграрного сектору. Джерелами даних

е: законодавча та нормативно-правова база, статистична звітність, аналітика Forinsurer, фінансова аналітика НБУ тощо.

РЕЗУЛЬТАТИ

Воєнний стан змусив СК переглянути умови своїх продуктів, адаптуючи їх до нових ризиків та потреб. Страховий ринок України, за даними «Огляду небанківського фінансового сектору НБУ» [7], за кількістю СК із 210 од. у 2020 р. скоротився до 65 од. у 2024 р., на 69%. Частка страховиків, що мають ліцензію за напрямом агрострахування, у 2020 р. складала 27% з подальшим ростом. Станом на 1.01.2025 р. на страховому ринку України працювали 55 страховиків non-life, 10 life-страховиків, один страховик зі спеціальним статусом та 44 страхових брокери) [6]. Динаміку окремих показників страхового ринку приведено в табл. 1.

Динаміка страхування за 2020-2024 рр. характеризується нестабільністю та поступовим скороченням обсягів страхового ринку. Особливістю є те, що страхові премії зросли за період на 18%, тоді як виплати – на 31-40%. Збільшився коефіцієнт виплат, майже на 80% зріс фінансовий результат страхувальників. Поступово нарощується рентабельність з 3,4 % у 2020 р. до 14% у 2024 р. Проте частка страхового ринку у ВВП знижується, як і частка аграрного страхування.

Страхування в аграрному секторі регулює Закон України «Про особливості страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою» від 09.02.12 р. № 4391-VI та Постанова КМУ «Про затвердження порядку надання державної підтримки страхування сільськогосподарської продукції» від 9.12.21 р. № 1342. У редакціях Постанови № 1342, прийнятих в умовах воєнного стану, передбачено: розширення лінійки страхових продуктів та страхових ризиків; встановлення вимог до

страховиків-учасників програми державної підтримки; запровадження можливості страхування доходу; розширення повноважень регулятора страхового ринку; підвищення рівня державної підтримки. Крім того, Постановою Правління Національного банку України (НБУ) затверджено Положення від 18.12.24 р. № 150, де підвищено вимоги до страховиків сільськогосподарської продукції з державною підтримкою тощо.

З 2024 р. передбачено оновлення програми надання державної підтримки зі страхування сільськогосподарської продукції, зокрема страхування озимих зернових (пшениця, жито, ячмінь) на період перезимівлі. Державна підтримка має складати до 60% компенсації страхового платежу і надаватиметься сільгоспвиробникам – фізичним особам-підприємцям та юридичним особам, які застрахували озимі зернові культури на період перезимівлі на площі понад 50 га [9].

Новацією Уряду є механізм компенсації воєнних ризиків: для прифронтових регіонів, де підприємства з території підвищеного ризику зможуть отримати до 10 млн грн за пошкоджене чи знищене майно внаслідок атак, через ПрАТ «Експортно-кредитне агентство»; для території всієї України, за моделлю як кредитування «5-7-9%», коли держава компенсує частину вартості страхових премій за договорами страхування від воєнних ризиків, щоб знизити тариф для бізнесу до 1% [11].

Аналіз сучасного стану та ключових показників розвитку аграрного страхового сектору в Україні за 2020-2024 рр. приведено в табл. 2.

За 2020-2024 рр. спостерігаються суттєві зміни ключових показників ринку аграрного страхування. Якщо чисельність СК незмінна – 15 од., то обсяги послуг (за площею сільськогосподарських угідь, які страхуються) зменшилися на 86,6%.

Таблиця 1 – Динаміка загальних показників страхового ринку України за 2020–2024 рр., млрд грн, % (сформовано за даними [6; 7; 13])

Показники	2020	2021	2022	2023	2024	2024 до 2020,% _±
Кількість СК, од.	210	155	128	101	65	30,95
Валові страхові премії	45,1	49,7	39,7	47,0	53,0	117,52
Чисті страхові премії	41,1	45,9	38,5	46,0	48,5	118,00
Валові страхові виплати	14,9	18,0	13,0	16,9	20,9	140,27
Чисті страхові виплати	14,4	17,6	12,8	16,7	18,9	131,25
Коефіцієнт виплат, %	35,0	38,4	33,3	36,4	39,0	+4,00
Чистий фінансовий результат	2,2	3,8	1,8	2,4	3,9	177,27
Рентабельність капіталу, %	3,4	3,1	13,0	10,0	14,0	+10,60
Співвідношення страхових премій і ВВП, %	1,08	0,91	0,76	0,72	0,69	-0,39
Частка аграрного страхування, %:						
за преміями	0,39	0,41	0,20	0,08	0,19	-0,2
за виплатами	2,36	0,65	0,22	0,12	1,17	-1,19

Таблиця 2 – Ключові показники ринку аграрного страхування за 2020-2024 рр., тис грн (ідея [2, с. 257], сформовано за даними [6; 7; 13])

Показники	2020	2021	2022	2023	2024	2024 до 2020,% _±
СК, од.	15	14	15	15	15	100,00
Страхові договори, шт.	3225	4288	484	460	408	12,65
Площа с.-г. угідь, що страхується, тис. га	1011,6	1316,9	193,8	154,07	136,1	13,45
Страхові платежі	174996,5	205929,9	81065,0	37405,7	101532,0	58,01
Страхові виплати	351819,0	117646,3	29830,4	21037,6	244703,0	69,55
Відношення виплат до премій, %	200,87	57,13	36,80	56,24	241,01	+40,14
Рівень перестраховання, %	67,95	67,67	57,87	39,86	62,9	-5,05
Питома вага агро у страховика, %	0,56	0,59	0,48	0,23	0,40	-0,16

Агросектор займає вагому нішу в економіці і в час війни показує фінансову стійкість. Крім того, його частка в експорті перевищує всі інші товарні позиції. Тобто відносно сталі фінансові потоки роблять цей сегмент страхового ринку привабливим для страховиків. Тому питома вага агросектору у портфелі страховика з 0,23% у 2023 р. знову набирає ваги у 2024 р. – до 0,40%, це за наявності факту, що цей рівень у 2020 р. складав 0,56%. Рівень угод перестраховування, який з 68% у 2020 р. знизився до 39,9% у 2023 р., майже повернувся на довоєнний рівень у 2024 р.

Проте підвищення ризиків спричинило підвищення вартості страхових полісів, зміни у механізмах виплат та обмеження до страхування в зонах активних бойових дій. Якщо у 2020 р. загальна сума страхових премій в агросекторі становила близько 175 млн грн, то у 2023 р. – лише 37 млн грн, тобто відбулось зменшення нішевого ринку на 78,9%. Надалі у 2024 р. премії склали 101 млн грн, а це вже 57% рівня 2020 р.

Синхронно знижувались і обсяги страхових виплат, що є прямим наслідком зменшення портфеля страхових послуг – застрахованих площ посівів. Найбільш різке скорочення відбулося у 2022–2023 рр., що безпосередньо пов'язано зі зростанням ризиків: повномасштабною війною, окупацією частини територій, втратою сектором майже 30% потенціалу. Значна частина сільськогосподарських земель стала недоступною для оброблення, що призвело до різкого зменшення попиту на страхування врожаю та посівів. Багато СК тимчасово припинили надання послуг у східних і південних регіонах, а вартість полісів зросла на 30–50% через підвищений рівень ризику [1].

За даними видання Insurance Top [13], за два квартали 2025 р. сума страхових платежів (без держпідтримки) агросектору 10-и топових СК склала 134,3 млн грн, приріст страхових платежів становив 67,47%, питома вага агрострахування у портфелі страховиків зросла до 0,88%, що є найвищим рівнем за аналізований період. Значно зріс також рівень перестраховування – до 87,34%. Експерти вважають, що «жодна страхова компанія не зможе перекрити високі ризики в агрострахуванні зібраними на цьому ринку страховими преміями без використання міжнародного перестраховування» [8].

Динаміка показників стану агрострахування в Україні свідчить про значні зміни, які відбулися в цій сфері. Новації за типами змін агрострахування в Україні в умовах воєнного стану приведено в табл. 3.

Війна в Україні спричинила потребу швидко адаптувати наявні страхові продукти для агросектору. Можна констатувати, що СК частково змогли подолати цей виклик, зокрема включивши програми та продукти, пов'язані з пошкодженням майна, зупинкою виробництва та іншими форс-мажорними обставинами. Так, з 2022 р. дотепер можна виділити ключові новації агрострахування, що стосуються майна та техніки, посівів та урожаю, витрат виробництва, компенсації воєнних ризиків, експорту і логістики, застосування ІТ, вимог до страховиків тощо. Експерти вважають, що такі розширені функції допомагають зменшити кількість невизначених ризиків і підвищити ефективність сільськогосподарського страхування на ринку [12] і що ефективна трансформація страхової діяльності можлива «шляхом впровадження інновацій, розвитку дистрибуції та адаптації страхових продуктів через створення ефективної системи

Таблиця 3 – Новації агрострахування в Україні в умовах воєнного стану (сформовано за [1-4; 8])

Напрями	Зміст новацій агрострахування
майно та техніка	СК почали змінювати умови полісів, додаючи виключення на страхування техніки в районах, що знаходяться під безпосередньою загрозою обстрілів або окупації. Страхування сільськогосподарської техніки стало доступним лише для тих підприємств, які знаходяться в безпечних регіонах або ж для нової техніки
посіви та урожай	Оновлення програми надання державної підтримки зі страхування сільськогосподарської продукції, зокрема озимих зернових (пшениця, жито, ячмінь) на період перезимівлі - підтримка до 60% компенсації страхового платежу і надається на площі понад 50 га. Збереглися програми страхування від природних катаклізмів
витрати виробництва	Відшкодовуються тільки витрати на виробництво, а не потенційний дохід і врожайність. Діють програми: страхування перезимівлі озимих культур; страхування врожаю; страхування доходу; страхування ризиків
компенсація воєнних ризиків	Передбачена для прифронтових регіонів, де підприємства з територій підвищеного ризику зможуть отримати до 10 млн грн за пошкоджене чи знищене майно внаслідок атак, через ПрАТ «Експортно-кредитне агентство». Для території всієї України, за моделлю кредитування «5-7-9%» держава компенсує частину вартості страхових премій за договорами страхування від воєнних ризиків, щоб знизити тариф для бізнесу
експорт і логістика	Започатковано на обслуговування «Зернової ініціативи», страховка всіх видатків за логістичним ланцюгом
індексне (параметричне) страхування	Базується на погодних індикаторах - рівні опадів, температурі повітря, вологості ґрунту тощо. У 2023 р. такі програми охоплювали близько 15% усіх договорів
застосування ІТ	Зростає застосування інформаційних технологій (ІТ), застосування цифрових інструментів для моніторингу ризиків, автоматизація процесу укладання страхових договорів, інтеграція технологій, які дають змогу забезпечити оцінювання шкоди та пришвидшити процес відшкодування
якість страхових продуктів	СК почали обмежувати види покриттів, які пропонувались для фермерів, особливо в зонах активних бойових дій. Вартість страхових полісів значно зросла через високий рівень ризику, а деякі компанії просто відмовились від страхування земель у зонах активних бойових дій або тимчасово окупованих територіях
вимоги до страховика	розширення лінійки страхових продуктів та страхових ризиків; встановлення вимог до страховиків-учасників програми державної підтримки; запровадження можливості страхування доходу; розширення повноважень регулятора страхового ринку; підвищення рівня державної підтримки

страхування воєнних ризиків та активацію державно-приватного партнерства» [10; с. 80]. Тому посиленню ролі агрострахування особливо сприяє державна підтримка. Хоч нині частка аграрного страхування досить помірна, за участю державно-приватного партнерства вона зростатиме на користь усіх учасників. Так, захист аграрного сектору від ризиків через механізми та інструменти агрострахування відіграє важливу роль у забезпеченні фінансової стабільності, стимулюванні інвестицій, відбудові та розвитку агропідприємств.

ВИСНОВКИ

Динаміка страхування за 2020-2024 рр. характеризується скороченням обсягів страхового ринку, але вже з 2025 р. він набирає обертів. Оцінювання поточного стану страхового ринку, проведене за показниками кількості СК, порівняння премій та виплат, фінансових результатів та рентабельності капіталу, частки страхових премій у ВВП показує рівень його адаптації до викликів воєнного стану. Страхові премії за період зросли на 18%, виплати на понад 30%, збільшився коефіцієнт виплат до 39%, відбулось зростання рентабельності до 14%. Проте частка страхового ринку у ВВП знижується з 1,08% до 0,19%.

Особливості аграрного страхування проявляються у зміні інструментарію страхування внаслідок ризиків від воєнних дій. Питома вага сектору у портфелі страховиків з 0,56% знизилась до 0,40% за незмінної кількості надавачів послуг, а обсяг послуг зменшився на 86,6%. У 2020 р. загальна сума страхових премій становила 175 млн грн, у 2023 р. – лише 37 млн грн, а за два квартали 2025 р. склала 134,3 млн грн, де приріст страхових платежів становив 67,47%, а питома вага агрострахування у продуктах СК зросла до 0,88%.

Відбувається відновлення позицій страхування аграрного сектору, поступово компенсуються втрати перших років війни. Напрями вдосконалення аграрного страхування лежать у площині впровадження інноваційних продуктів із застосуванням ІТ, посилення ролі держави у регулюванні страхового ринку, залученні зарубіжного фінансування та інших інновацій.

Перспективами подальших досліджень є систематизація набутого досвіду як СК, так і агровиробниками стосовно протидії ризикам воєнного часу, оцінювання можливостей адаптації світових страхових продуктів для агросектору України, подальше поглиблення державно-приватного партнерства у цій сфері.

Список використаних джерел

1. Агрострахування: особливості та законодавче підґрунтя для сектору сільського господарства. URL: <https://www.debet.com.ua/news/ahrostrakhuvannya-osoblyvosti-ta-zakonodavche-pidgruntya-dlya-sektoru-silskoho-hospodarstva>
2. Віленчук О.М., Савицька А.С. Сучасні тренди розвитку загальноєвропейського ринку аграрного страхування: можливості та перспективи для України. *Бізнес Інформ*. 2024. № 4. С. 253–259. URL: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2024-4-253-259>
3. Герасименко Н. Агрострахування – потенціал для сталого розвитку агрокомпаній: поточний стан та перспективи розвитку в Україні. URL: https://www.apd-ukraine.de/fileadmin/user_upload/Bericht_APD_Agrarversicherung_UKR.pdf
4. Грицина О. та ін. Страхування аграрного сектора України в час війни: реалії та можливості. *Аграрна економіка*. 2023. Т. 16. № 1-2. С. 125-131. URL: <https://doi.org/10.31734/agrarecon2023.01-02.125>
5. Калівошко О.М. Оцінка діяльності страхових компаній на фінансово-кредитному ринку України *Науковий погляд: економіка та управління*. 2019. № 1. С. 186-193. URL: <https://doi.org/10.32836/2521-666X/2019-1-63-25>
6. Національна асоціація страховиків України. Огляд страхового ринку України (2020-2025). URL: <https://nasu.com.ua/>
7. Офіційний сайт Національного банку України. Огляд небанківського фінансового сектору. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Nonbanking_Sector_Review
8. Прокопишина О. Які компенсації дадуть на агрострахування. URL: <https://censor.net/r3310886>
9. Уряд запускає механізм компенсації воєнних ризиків для бізнесу. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/uriad-zapuskaie-mekhanizm-kompensatsii-voiennykh-ryzykiv-dlia-biznesu-iuliia-svyrydenko>
10. Чвертко Л., Вінницька О. Тенденції розвитку страхового ринку України в умовах економічної невизначеності. *Економічні горизонти*. 2025. №3(32). С. 80-87. URL: [https://doi.org/10.31499/2616-5236.3\(32\).2025.334882](https://doi.org/10.31499/2616-5236.3(32).2025.334882)
11. НБУ спростить страховикам умови агрострахування з державною підтримкою. URL: <https://forinsurer.com/news/24/11/11/44372>
12. Forinsurer. Статистика страхового ринку України. URL: <https://forinsurer.com/stat>
13. Insurance TOP. URL: <https://insurancetop.com/top/uanonlife/agro>
14. Тулуш Л., Прокопчук О. Ринок агрострахування в Україні: тенденції та перспективи. *Економіка АПК*. 2018. №25(8). С. 55-67. URL: <https://eaprk.com.ua/en/journals/tom-25-8-2018/rinok-agrostrakhuvannya-v-ukrayini-tendentsiyi-ta-perspektivi>

References

1. Agricultural insurance: features and legislative basis for the agricultural sector. URL: <https://www.debet.com.ua/news/ahrostrakhuvannya-osoblyvosti-ta-zakonodavche-pidgruntya-dlya-sektoru-silskoho-hospodarstva> (in Ukrainian).
2. Vilenchuk O.M., Savyt'ska A.S. Modern trends in the development of the pan-European agricultural insurance market: opportunities and prospects for Ukraine. *Business Inform*. 2024. № 4. pp. 253-259. URL: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2024-4-253-259> (in Ukrainian).
3. Herasymenko, N. Agricultural insurance - potential for sustainable development of agricultural companies: current status and prospects for development in Ukraine. URL: https://www.apd-ukraine.de/fileadmin/user_upload/Bericht_APD_Agrarversicherung_UKR.pdf (in Ukrainian).
4. Hrytsyna O. et al. Insurance of the agricultural sector of Ukraine during the war: realities and possibilities. *Agrarian economy*. 2023. Vol. 16. № 1-2. pp. 125-131. URL: <https://doi.org/10.31734/agrarecon2023.01-02.125> (in Ukrainian).
5. Kalivoshko O.M. Assessment of the activity of insurance companies on the financial and credit market of Ukraine. *Scientific view: economics and management*. 2019. № 1. pp. 186-193. URL: <https://doi.org/10.32836/2521-666X/2019-1-63-25> (in Ukrainian).
6. National Association of Insurers of Ukraine. Review of the Insurance Market of Ukraine (2020-2025). URL: <https://nasu.com.ua/>

(in Ukrainian).

7. Official website of the National Bank of Ukraine. Review of the Non-Banking Financial Sector. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Nonbanking_Sector_Review (in Ukrainian).

8. Prokopyshyna, O. What compensation will be given for agricultural insurance. URL: <https://censor.net/r3310886> (in Ukrainian).

9. The government launches a mechanism for compensation of war risks for business. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/uriad-zapuskaie-mekhanizm-kompensatsii-voiennykh-ryzykiv-dlia-biznesu-iuliia-svyrydenko> (in Ukrainian).

10. Chvertko L., Vinnytska O. Trends in the development of the insurance market of Ukraine in conditions of economic uncertainty. *Economic horizons*. 2025. №3(32), pp. 80-87. URL: [https://doi.org/10.31499/2616-5236.3\(32\).2025.334882](https://doi.org/10.31499/2616-5236.3(32).2025.334882) (in Ukrainian).

11. NBU will simplify the conditions of agricultural insurance with state support for insurers. URL: <https://forinsurer.com/news/24/11/11/44372> (in Ukrainian).

12. Forinsurer. Statistics of the insurance market of Ukraine. URL: <https://forinsurer.com/stat> (in Ukrainian).

13. Insurance TOR. URL: <https://insurancetop.com/top/uanonlife/agro> (in Ukrainian).

14. Tulush L., Prokopchuk O. Agro-insurance market in Ukraine: trends and prospects. *Ekonomika APK*. 2018. Vol. 25(8), pp. 55-67. URL: <https://eapk.com.ua/en/journals/tom-25-8-2018/rinok-agrostrakhuvannya-v-ukrayini-tendentsiyi-ta-perspektivi> (in Ukrainian).

Oksana RADCHENKO

PhD in Economics, Senior Researcher, Leading Researcher, National Scientific Centre "Institute of Agrarian Economics"

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4892-7764>

e-mail: oxanarad@ukr.net

Ivan MARUKHNENKO

postgraduate student, National Scientific Centre "Institute of Agrarian Economics"

ORCID: <https://orcid.org/0009-0006-8568-5724>

e-mail: imarukhnenko@ukr.net

WAR RISK INSURANCE: A NICHE AND PROGRAM ANALYSIS FOR THE AGRICULTURAL SECTOR

The paper reveals the state of the Ukrainian insurance market for 2020-2025. The assessment is based on the number of insurers, a comparison of premiums and payments, financial results and return on equity, and the share of insurance premiums in GDP, which collectively demonstrate the level of adaptation to the challenges of martial law. Insurance dynamics over the period are characterized by a decline compared to pre-war rates, but overall, the market has not lost potential, although its share of GDP decreased from 1.08% in 2020 to 0.19% in 2024. The share of the agricultural segment of the insurance market also decreased from 2.36% to 1.17% over the period. The capacity of agricultural insurance is assessed based on its dynamics, innovations related to martial law, trends in the number of contracts, and financial components. An assessment of the current state and analysis of agricultural insurance programs, primarily those with state support, are conducted. The share of agricultural insurance in insurers' portfolios decreased from 0.56% to 0.40% between 2020 and 2024, with the number of services remaining unchanged. Service volumes decreased by 86.6%. Insurance premiums fell from UAH 175 million in 2020 to UAH 37 million in 2023, but increased to UAH 134.3 million over the first two quarters of 2025, primarily due to government support programs. Martial law amendments for agricultural insurance affect property and equipment, crops and harvests, production costs, war risk compensation, IT use, and insurer requirements. The findings will contribute to improving the methodological framework for agricultural insurance development, with the aim of reducing its risks and ensuring recovery and sustainable development. Agricultural insurance is recovering, gradually compensating for the losses suffered during the first years of the war. Consequently, areas for improving agricultural insurance include the introduction of innovative products using information technology, strengthening the government's role in regulating the insurance market, attracting foreign financing, and other innovations.

Keywords: agricultural insurance, programs, state support, war risks, insurance market